

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

www.narodnpozoriste.rs

Издаје Народно позориште у Београду

Премијера посвећена Радету Марковићу | 6. октобар у 20.00 | Велика сцена
Директан ТВ пренос на РТС-у

ИЉФ-ПЕТРОВ/МАРКОВИЋ

ЗЛАТНО ТЕЛЕ

РЕДИТЕЉ:
ГОРАН МАРКОВИЋ

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ ПРОШЛЕ СЕЗОНЕ РАДИЛО ПУНОМ ПАРОМ

Премијере, мноштво гостовања и награда

Народно позориште је своју нову, 142. сезону, отворило другом премијером „Лучије од Ламермура“ у режији Џона Рамстера. Уз Оркестар и Хор Опере, под музичким вођством маистра Јоханеса Харнајта, у соло улогама овог пута су наступили Снежана Савичић Секулић (Лучија), Миодраг Д. Јовановић (Енрико), Хон Ли (Едгардо), Вук Матић (Рајмондо), Жељка Здјелар (Алиса), док су Дарко Ђорђевић и Игор Матвејев, као и на мајској премијери, певали своје роле Артура и Нормана. После три веома успешне претпремијере у Лесковцу, Шапцу и Панчеву, одигране на крају сезоне, Драма ће премијеру комедије „Златно теле“ по познатом роману Иљфа и Петрова, у драматизацији и режији Горана Марковића, са

Миланом Гуговићем у улози Остапа Бендера премијерно извести на Великој сцени у среду, 6. октобра. Премијеру ће директно преносити Радио телевизија Србије, а биће посвећена недавно преминулом дојену српског глумишта, Радету Марковићу. Као и обично, на почетку нове, присећамо се протекле сезоне, у којој је публика имала прилике да види осам премијера и једну премијерну обнову. На Великој сцени Драма је приказала Нушићевог „Покојника“ у режији и адаптацији Егона Савина и Еурипидове „Баханткиње“ у режији знаменитог госта из Шведске, Стафана Валдемара Холма. На Сцени „Раши Плаовић“ су биле три овдашње праизведбе савремених драмских стваралаца: „Код куће / Кабул“ Тонија Кушнера у режији госта из САД Жељка Ђукића, „Играјући жртву“ браће Пресњаков у режији Ни-

коле Завишића, те „Животињско царство“ Роланда Шимелпфенига у режији Ксеније Крнајски. Опера

У Опери су у јеку пробе Моцартове „Фигарове женидбе“ у режији Јагоша Марковића, чија ће премијера бити у октобру у оквиру БЕМУС-а, а у Драми је Ђурђа Тешић почела пробе комада „Државни службеници“ Роналда Харвуда, чија премијера се најављује за почетак новембра на Сцени „Раши Плаовић“.

је на Дан позоришта, извела праизведбу дела Растислава Камбасковића „Хасанагиница“, насталог по епској народној песми и истоиме-

ној драми Љубомира Симовића, у режији Иване Драгутиновић Маричић и под диригентском палицом Младена Јагушга, а крајем сезоне – премијеру Доницетијеве „Лучије од Ламермура“ у режији госта из Енглеске Џона Рамстера, коју је дириговала Зорица Митев Војновић, док је тако популаран Росинијев „Севиљски берберин“ доживео премијерну обнову. За ту прилику, режију Борислава Поповића из 1978. је обновила Ивана Драгутиновић Маричић, а дириговала је Ана Зорана Брајовић.

Под заједничким насловом „Triple Bill“ за Дан игре, 29. априла, изведене су три кореографије значајних светских уметника: „Дуо“ Љубинке Добријевић, „Step lightly“ Пола Лајтфуга и Сол Леон, те „Шест плесова“ (Sechs Tänze) Јиржија Килијана.

(наставак на стр. 2)

ЈУБИЛЕЈИ

50. представе
ДЕРВИШ И СМРТ

26. септембар

СЕКСУАЛНЕ НЕУРОЗЕ
НАШИХ РОДИТЕЉА

9. октобар

ПОКОНДИРЕНА ТИКВА

16. октобар

100. представа
КО ТО ТАМО ПЕВА

20. октобар

ПОЗОРИШНЕ
НОВИНЕ

ПОПУСТ

ПРИ КУПОВИНИ КАРТЕ

20%

НОВО У НОВОЈ СЕЗОНИ

У новој сезони, све оперске представе ће почињати у 19 сати, а ускоро ће бити објављен репертоар Опере и Балета за целу сезону. На Великој сцени тонска група за извођење представа Народног позоришта, на иницијативу Удружења грађана за помоћ инвалидним лицима „Althea“ и у сарадњи са Заводом за следе, глуве и наглуве, поставила је уређај који олакшава праћење представа особама са оштећеним видом и слухом. Обезбеђен је и репертоар на Брајевом писму.

Р. П. Н.

ТРИ ЈУБИЛЕЈА

Ових дана три драмске представе обележавају своја педесета извођења. Најпре сутра увече, 26. септембра, хит представа „Дервиш и смрт“, која је на репертоару скоро две године. Двадесет престижних награда које су додељене представи, редитељу Егону Савину, Љубомиру Бандовићу, али највише протагонисти Николи Ристановском (међу којима су и „Раша Плаовић“ и Стеријина награда за глуму),

12 домаћих и међународних фестивала и смотри, око 20000 гледалаца – статистички су подаци који само наговештавају квалитет ове поставке. „Сексуалне неурозе наших родитеља“, које се у режији Тање

Мандић Ригонат 50. пут играју 9. октобра, биле су најбоља представа у сезони 2007/08, а са Међународног фестивала малих сцена, Ријека 2009, донеле су три награде (Нада Шаргин за главну женску улогу и Награди новинарског жирија коју додељује ријечки „Нови лист“, те Игор Ђорђевић Награду за најбољу епизодну улогу), док је Вања Ејдус била глумица вечери на Бориним данима у Врању. „Покондирена тиква“ у режији Јагоша Марковића, која је Позоришту донела Grand Prix са Вршачке јесени, Олги Одановић „Зоранов брк“ на Данима Зорана Радмиловића, а Александру Срећковићу Награду Народног позоришта, 50. пут се игра 16. октобра.

Ј. С.

ЛЕТЊИ ФЕСТИВАЛИ

Драма је током лета остварила успешна гостовања на међународним и домаћим фестивалима и смотри: „Покондирена тиква“ је 13. јула играна на 50. Охридском лету, „Ковачи“ су 12. септембра били у Требињу, на фестивалу „Дани малих ствари“ а 29. септембра на смотри „Мермер и звуци“ у Аранђеловцу, „Госпођа министарка“ је 5. септембра одушевила публику Нушићијаде у Ивањици, док је „Дервиш и смрт“ 13. септембра одигран у оквиру Вуковог сабора у Лозници, који је отворила директорка Дrame Ивана Димић, цитатом Селимовићевог јунака, Дервиша: „Можда би требало да мрзим, али не могу, немам два срца, једно за мржњу, друго за љубав“.

М. Б.

ТРИ ПИТАЊА ЗА УПРАВНИКА НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА БОЖИДАРА ЂУРОВИЋА

Још динамичније и још

Како оцењујете претходну сезону, да ли сте задовољни постигнутим резултатима?

Судећи по броју гледалаца, критици, бројним учешћима на фестивалима, освојеним наградама и чињеници да је реализован комплетан предвиђени премијерни репертоар, мислим да, у великој мери, можемо да будемо задовољни иако, наравно, увек може и боље. Нарочито ме радује то што смо имали велики број представа ван наших сцена. Били смо присутни у градовима у Србији, посебно тамо где полако замире позоришни живот или готово да не постоји, а након много година гостовали смо и у српским енклавама на Косову и Метохији. С друге стране, наше сцене биле су отворене за позоришта из унутрашњости и региона. Прошла сезона била је веома битна и због тога што смо у њој започели радове у оквиру планираног трогодишњег реновирања Народног позоришта, које је последњи пут реконструисано 1989. године. Током лета завршили смо кровне прозоре, хидроизолацију крова, опрали смо стаклени део фасаде, а увелико смо започели и припреме за отварање Музеја Народног позоришта. До краја године завршићемо замену раскладних кула и на тај начин решити горући проблем климатизације. У наредној години реновираћемо свих 17 тоалета које користи наша публика, а 1. јула почећемо и са реконструкцијом

ПРЕМИЈЕРЕ 2010/11.

ДРАМА - Велика сцена: *Иљф-Петров/Марковић* „Златно теле“, у режији *Горана Марковића*; *Вилијам Шекспир* „Отело“, у режији *Дејана Мијача*; „Кањош Мацедоновић“, по тексту и у режији *Виде Огњеновић*, копродукција са *Фестивалом „Град театар Будва“*; Сцена „Раша Плаовић“: *Роналд Харвуд* „Државни службеници“, у режији *Ђурђе Тешић*; *Хауард Баркер* „Призори и егзекуције“, у режији *Марка Манојловића*; *Хенрик Ибзен* „Хеда Габлер“, у режији *Снежане Тришић*; *Ерик Емануел Шмит* „Мали брачни злочини“, у режији *Филипа Гринвалда*; *Сергеј Коковкин* „Мисиз Толстој“, *Ф. М. Достојевски* „Зли дуси“, у режији *Тање Мандић Ригонат*

ОПЕРА - *В. А. Моцарт* „Фигарова женидба“, у режији *Јагоша Марковића*; *С. Прокофјев* „Заљубљен у три наранџе“, у режији *Јурџија Меницла*; *Ђ. Верди* „Симон Боканегра“, у режији *Дејана Миладиновића*

БАЛЕТ - *Л. Минкус* „Бајадера“, у кореографији *Бахрама Јулдашева*, према *Маријусу Петипа*

Сцене „Раша Плаовић“. У овој сезони, планирамо и значајан број матинеа. Такође, наставићемо са тенденцијом регионалног умрежавања националних театара и што активније сарадње са њима. Настојаћемо да Опера и Балет пронађу квалитетне стратешке партнере у Европи, а да одржимо партнерство које је већ створено у Драми са националним театрима у Солуну и Стокхолму.

Нова сезона почела је 14. септембра, другом премијером опере „Лучија од Ламермура“. Какви су планови у наредном периоду?

Надам се да ће и ова сезона бити динамична као претходна и, верујем, још успешнија. Између осталог, очекујем озбиљан помак у Оперу, јер смо окупали нека значајна имена када је реч о редитељима и диригентима. Дакле, тај веома добар заокрет, започет „Лучијом од Ламермура“, верујем, наставиће се операма „Фигарова женидба“ и „Заљубљен у три наранџе“. Што се тиче балетског ансамбла, очекујемо премијеру „Бајадере“, једног од, вероватно, најкомпликованијих балета. Објављивање премијерног и репризног репертоара Опере и Балета, по први пут у историји ове куће, у великој мери ће допринети бољој организацији поменутих сектора и сарадњи са иностраним уметницима, што ће утицати на квалитет извођења, али и на то да ће публика, нарочито она ван Београда и Србије, моћи да

НАСТАВАК СА НАСЛОВНЕ СТРАНЕ

Пред 160 000 гледалаца

Претходних година започета међународна сарадња успешно се гранала и развијала и током протекле сезоне. Представа „Можда смо ми Мики Маус“ Маје Пелевић, у режији Матјажа Пограјца која је као тројна копродукција рађена крајем претходне сезоне и премијерно изведена на Стеријином позорју и на Сцени „Раша Плаовић“, имала је крајем августа у Љубљани, на Сцени „Стара електрана“ успешну премијеру и три репризе, од којих једну у оквиру Међународног позоришног фестивала „Млади Леви“. „Загонетне варијације“ су игране у Требињу, на IV интердисциплинарном позоришном

фестивалу „Дани малих ствари“, представа „Дервиш и смрт“ је гостовала у Словенском народном гледалишту у Марибору и у оквиру Фестивала НЕТА у Копру, потом је била на изузетно успешној краткој турнеји у Истри (на којој се ансамбл сусрео и са председником Хрватске, господином Ивом Санадером), а у оквиру које је гостовала у Пули и учествовала на Међународном фестивалу малих сцена у Риједи, са којег је донела још две награде – Никола Ристановски и Љубомир Бандић су освојили глумачка признања за најбољу мушку улогу. Ни „Покојник“ се са ТеатарФеста „Петар Кочић“ из Бања Луке није вратио без лаворика, јер је Александар Ђурица освојио једну од пет рав-

ноправних глумачких награда за најбоља глумачка остварења и статуету Давида Штрпца.

Ансамбл Балета је почетком сезоне посетио Билбао у Шпанији, где су у Театро Арига одигране две представе „Краљица Марго“, да би убрзо потом иста представа кренула на велику турнеју по Мексику. У градовима Гвадалахара, Монтреј, Сјудад Викторија, Тампико, Рејноса и Нуево Ларедо, одиграно је 7 представа које је видело више од 10 000 гледалаца. Од набројаних представа, четири су игране у оквиру Festival de Tamalipas, а на повратку у Европу, наши уметници су поново свратили у Шпанију и представу одиграли у Сантандеру.

Народно позориште није ра-

НА ПОЧЕТКУ СЕЗОНЕ

успешније

планира посету нашој Опери. Велики изазов нам представља и директан телевизијски пренос драмске премијере „Златног телета“, 6. октобра. Желимо да, уколико се то покаже добро у пракси, и убудуће неке од нових поставки, као што је био случај са овом, прво одиграмо у унутра-

шњости, па тек онда у Народном позоришту. Те репертоарске новине, како у реализацији, тако и у продукцији, требало би да буду битни индикатори на основу којих ћемо видети да ли смо направили грешке или смо урадили неки квалитативни помак. Без ваљане организације позори-

шта, тешко ћемо доћи до побољшања квалитета представа.

Између осталог, у једном делу разговора најавили сте да су почеле и припреме за отварање Музеја, које је планирано за Дан позоришта, 22. новембар?

Народно позориште је скоро век и по присутно као централна позоришна институција у Србији и региону, те као кућа са заиста импозантном историјом, на чијим сценама су стварали велики драмски, оперски и балетски уметници. У том смислу, а с обзиром да је природа позоришног чина ефемерна и склона брзом забору, уверен сам да ће Музеј Народног позоришта допринети томе да сачувамо бар део сећања на те горостасе нашег театра. Музеј ће нарочито бити од користи младим генерацијама које су, стицајем околности, недовољно упућене у све оно што су ти значајни уметници постигли. У Музеју ћемо чувати дигитални архив Националног театра, који је у фази припреме, ту ће бити и клуб пријатеља, књижара, продавница сувенира... У већем делу простора Музеја биће изложена стална поставка, док за онај мањи припремамо тематске изложбе. Током дана, Музеј ће бити отворен за све посетиоце, а увече и за публику која присуствује представама. Убеђени смо да ће ово бити веома посећен Музеј, а тиме ћемо обезбедити и економску одрживост целог пројекта.

■ Микојан Безбрадица ■

зочарало ни кад су у питању успеси на домаћим фестивалима. Представа „Дервиш и смрт“ је на Позоришном фестивалу „Театар у једном дејству“ у Младеновцу проглашена за најбољу, на XVIII фестивалу „Дани Зорана Радмиловића“ Никола Ристановски је као глумац вечери добио „Зоранов брк“, а као најбољи глумац Фестивала и Награду „Зоран Радмиловић“, док је Награда „Крстомир Миловановић“ за сценографију на овом Фестивалу припала Егону Савину. Иста представа је била и на XIV југословенском позоришном фестивалу у Ужицу, са којег је Ристановски донео „Ардалиона“ за најбољу мушку улогу. „Покојник“ је био

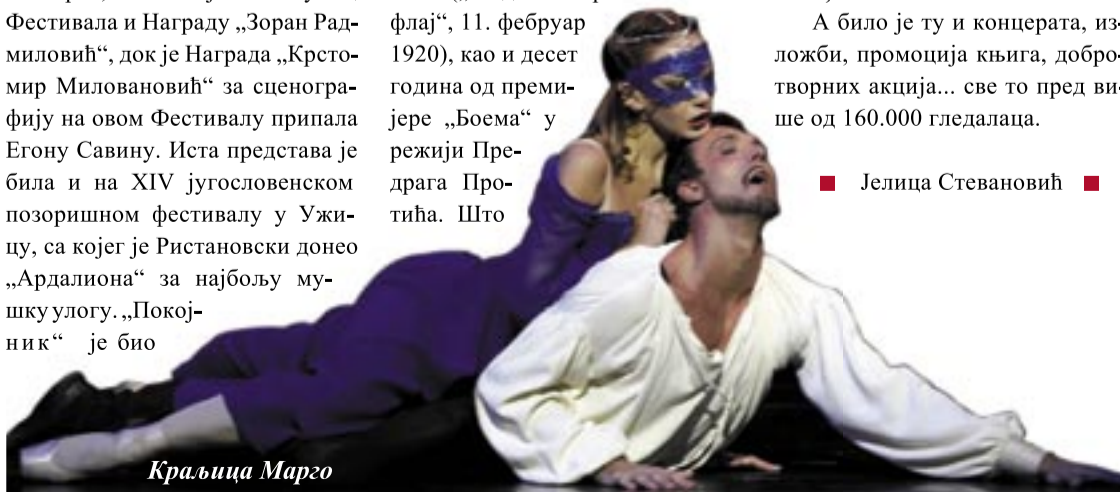
на XXVII Нушићевим данима у Смедереву и освојио Награду за најбољу представу у целини, Статуету Бранислава Нушића, док је Предраг Ејдус добио Награду за глумачко остварење вечери.

Поред овога, Опера је обележила један изузетно значајан јубилеј, 90 година од прве представе („Мадам Батерфлај“, 11. фебруар 1920), као и десет година од премијере „Боема“ у режији Предрага Протића. Што

се тиче балетских представа, „Краљица Марго“ је прославила своје 50. извођење, а у Драми је забележено више јубилеја: 50. репризу су прославили „Судија“, „Представа Хамлета у селу Мрдуша Доња“ и „Зечји насип“, док су „Рибарске свађе“ имале сто то, а „Велика драма“ чак 150-то извођење.

А било је ту и концерата, изложби, промоција књига, добротворних акција... све то пред више од 160.000 гледалаца.

■ Јелица Стевановић ■

Краљица Марго

ГАЛЕРИЈА ТРГА

У Музеју примењене уметности, од 9. до 25. септембра, Издавачка делатност Народног позоришта је приредила изложбу „Галерија трга“, коју је отворио министар културе Небојша Брадић. Поставка је обухватила изложбу плаката, програма и банера оперских премијера, који су у периоду од 2005. до 2010. настали у сарадњи са нашим истакнутим ликовним уметницима и илустраторима: Ољом

Ивањицки, Аном Ристић Драговић, Милком Вујовић, Катарином Зарић, Силвом Вујовић, Владимиром Дуњићем, Алексом Гајићем, Александром Луковићем, Браниславом Мојсиловићем, и Славком Крунићем.

Идеја целог пројекта сарадње са ликовним и примењеним уметницима потекла је од Вање Косанић, а графичко обликовање потписује Јелена Ратковић. Изложба ће бити постављена и у предвиђеном галеријском простору Музеја Народног позоришта, а најављују се и гостовања у земљи и иностранству.

Р. П. Н.

ГОСТОВАЊА НА НАШИМ СЦЕНАМА

На самом крају прошле и почетку ове сезоне, 10. јула, Народно позориште је уступило своје сцене значајним догађајима, од којих издвајамо: велики заједнички концерт Омладинског оркестра ЈОК и гимназијског хора „Kirchenfeld“ из Берна те Филхармоније младих „Борислав Пашћан“, занимљив уметнички програм који је 5. септембра одржан поводом Европског дана јеврејске културе, гостовања Шабачког позоришта са Брехтовим „Бубњевима у ноћи“ и Драмског театра из Скопља са представом „Александар“ аутора и редитеља Љубише Георгиевског (6. и 8. септембра), те солистички концерт „Плес и кастањете“ Соње Амелио који је ова светски позната уметница одржала 10. септембра, поводом 200 година независности Мексика и 100 година мексичке револуције.

М. Б.

ОВАЦИЈЕ У КОПЕНХАГЕНУ

Прваци Опере београдског Народног позоришта, сопран Сузана Шуваковић Савић и баритон Владимир Андрић, одржали су 15. септембра успешан концерт у у амбасади Србије у Копенхагену, у оквиру програма промоције српске културе у Данској. Госпођа Шуваковић Савић је изјавила да је овај наступ представљао идеалну прилику да се данска културна јавност, али и дипломатски кор, још једном упознају са културним достигнућима Србије. „Репертоар је био разноврстан и атрактиван. На програму су биле арије, али и дуети са традиционалним српским и напoлитанским песмама. Публика у препуној сали била је одушевљена и после сваке композиције награђивала нас је дуготрајним и срдчним аплаузом и узвицима ‘браво’. У посебном сећању остале су ми речи наше амбасадорке, госпође Виде Огњеновић, која није крила задовољство што смо нашу земљу репрезентовали на један овакав начин“, изјавила је Сузана Шуваковић Савић.

М. Б.

Александар

ЛУБИЛЕЈ У БАЛЕТУ

Стога сулуда вожња

Чаролија је почела пре шест година, 22. децембра 2004. године, када је балетска представа „Ко то тамо пева“ премијерно изведена. У ствари, још пре премијере овај наслов је уздрмао културну јавност: да ли ће, после антологијског филма, уопште бити могуће такву причу преточити у позоришну представу – и то балетску. Страх, ипак, није био оправдан. Напротив. Поклонници балетске уметности су одушевљено прихватили представу, али она је нашла пут и до многих који пре тога нису пратили балет.

Поред многобројних извођења на матичној сцени и у целој Србији, публика широм света је разумела и заволела ову представу. Од бројних гостовања поменимо бар она у Македонији (Скопље), у Црној Гори (Град театар Будва), Канади (Торонто, Отава), Италији (Рим) и пет изванредних наступа на фестивалу Ибероамерикано у Боготи, Колумбија, 2005. године. Ту су и наступи на овдашњим

фестивалима, од којих издвајамо БИТЕФ 2005. и Мокрањчеве дане у Неготину. Представа „Ко то тамо пева“ је добитник многих значајних награда, попут Награде Удружења балетских уметника Србије, која носи име Димитрија Парлића – солистима балета за уметничку интерпретацију, Награде града Београда за музичко и музичко-сценско стваралаштво за 2004 (ауторском тиму и балетском ансамблу), годишње Награде На-

родног позоришта и др.

Да подсетимо, музику је компоновао Војислав Воки Костић, а остатак ауторског тима су чинили гости из Загреба: кореограф и редитељ Сташа Зуровац, његов асистент Оља Јовановић Зуровац, костимограф Катарина Радошевић Галић и сценограф Жорж Драшник.

Стога „сулуда вожња“ је заказана за 20. октобар.

■ Бранкица Кнежевић ■

„ЗЛАТНО ТЕЛЕ“ НА НАШОЈ СЦЕНИ

Смех и досетке

улогама су наступили Васа Пантелић (Васисуалиј Лоханкин), Боба Динић (Адам Казлевич Птибурдуков), Светолик Никачевић (Фунт), Ђорђе Пура (Берлага), Радмило Ђурчић (Скумбријевич), Миша Волић (Бомзе) и Борис Андрусевић (Председник општине и Селјак). У представи је учествовала и група од дванаест играча.

Већ у најавима, али и после премијере, у критикама, централно место заузимају похвале идеји да се „Златно теле“ драматизује и донесе пред позоришну публику. Имајући у виду све проблеме са којима се драматизатор морао суочити током решавања свог нимало једноставног задатка, критика је забележила да је „Живићева успела да организује причу, радњу, али се при томе свесно одрицала детаља који причу дају живописност и оригиналност“. Драматизација, којој је благо замерено да је „понешто преопширна, дескриптивна“, ослањала се превасходно на главни лик и у томе понекад подсећала на његову биографску причу „што је свакако мање него што роман нуди, али је још увек довољно да би се придобила публика жељна доброг смеха и оштроумне досетке“.

Режија Цисане Мурусидзе је оцењена као једно од њених бољих остварења на сцени Народног позоришта, док се „једноставни и чист декор подржан карикатурама“ Југослава Влаховића (лауреата престижне награде за карикатуру „Пјер“ од претходне године), неким критичарима допао, а по другима је сценографију и глумце начинио превише статичнима.

„Највећи терет у овој представи имао је да понесе Павле Минчић у улози Остапа Бендера. Минчић је уложио напор да покаже како своје велико задужење подноси са задовољством и да део тог задовољства пренесе и на гледаоце“, бележи даље критика, која напомиње и да је „покретљив и динамичан“ тумач главне улоге у том свом науму махом и успео. И остали чланови глумачког тима маме смех публике, а међу њима се својом „ненаметљивом једноставношћу“ издваја Мирослав Петровић, а Предраг Тасовац „добром стилизацијом“.

Представа се на репертоару задржала до октобра 1979. и за то време је одиграна 20 пута, пред нешто више од 10.000 гледалаца.

■ Јелица Стевановић ■

У СУСРЕТ ПРЕМИЈЕРИ

Моцартов Фигаро

Дела чувене Бомаршеове драмске трилогије, која је по много чему била прекретница у европском драмском стваралаштву и књижевности уопште, послужила су као основа за не мање позната и популарна истоимена оперска дела – „Фигарова жендба или луди дан“, комедија према којој је либрето написао Лоренцо да Понте а музику компоновао Волфганг Амадеус Моцарт и „Севиљски берберин“ на основу којег је настала истоимена комична опера Ђоакина Росинија, за коју је либрето написао Чезаре Стербини.

Моцартова партитура је у целини први пут постављена на сцену Народног позоришта 5. фебруара 1936, у години када је обележавано 150 година од праизведбе овог оперског ремек-дела. Према подацима на плакату, певан је либрето у преводу Александра Биничког, представу је режирао Јосип Кулунџић, сценограф је био Владимир Жедрински, костимо-

ја Нури-Хаџић (Грофица), Корнелија Нинковић Грозано (Сузана), Милан Пихлер (Фигаро). Критика је веома радосно прихватила овај репертоарски потез Опере, а била је и ве-

Нову поставку режира Јагош Марковић, дириговаће маестро Премил Петровић, сценограф је Борис Максимовић, костимограф Бојана Никитовић. Улоге припремају Вук Зекић и Владимир Андрић (Гроф), Снежана Савичић Секулић и гошћа Анета Илић (Сузана), Катарина Јовановић и Ана Петричевић (Грофица), Небојша Бабић и Вук Матић (Фигаро), Жељка Зодјелар

и Ива Профаца (Керубин), Светлана Бојчевић Цицовић и Иванка Раковић (Марцелина), Драгољуб Бајић (Бартоло), Дарко Ђорђевић (Базилио), Игор Матвејев (Дон Курцио), Наташа Ђукановић и Марија Митић (Барбарина), те Милош Ђуричић и Павле Жарков (Антонио). Премијера ће, у оквиру 42. БЕМУС-а, бити одржана у четвртак, 21. октобра.

граф Милица Бабић, а балетске сцене је кореографски поставио Анатолиј Жуковски. У главним улогама су били Рудолф Ертл (Гроф), Бахри-

ома задовољна квалитетом представе. Поставка је играна до бомбардовања које је прекинуло сезону 1940/41, а у којем су обе зграде На-

IN MEMORIAM

Жарко Команин (1935–2010)

Жарко Команин, драмски и прозни писац и дугогодишњи драматург Народног позоришта, рођен је 3. децембра 1935. године у селу Дреновштица, срез Никшић, од оца Спасоја Јовановића. Гимназију је завршио у Никшићу. Дипломирао је у групи

за југословенску и општу књижевност Филозофског факултета у Београду 1960. После краћег ангажмана у Савременом позоришту, прелази у Главни одбор ССРН, затим у „Новости“, где ради као новинар и позоришни критичар. У Народно позориште долази 1978,

у Народном позоришту

са премијере, Чангаловића, сада су Владета Драгутиновић као Гроф и Милка Стојановић као Грофица, те Добрила Богошевић у улози Сузана. Поставка Соје Јовановић је доживела још једну обнову, коју потписује Ани Радошевић, која је при раду на оригиналној поставци била асистент редитеља. Премијера је играна 24. марта 1970. И овог пута диригент је Борислав Пашћан, Владета Димитријевић и Добрила Богошевић је опет Гроф и Сузана, али Грофицу сада тумачи Радмила Смиљанић, а Фигара Александар Ђокић.

У новим костимима Љиљане Орлић и новој сценографији Милутина Илића, Викторија Пижмохт поставља следећег „Фигара“. Овог пута пева се либрето у редакцији Младена Јагушта, који је и дириговао премијеру, 26. марта 1988. У главним женским ролама су биле Олга Ђокић (Грофица) и Гордана Јевтовић (Сузана), а у мушким Слободан Станковић (Гроф) и Небојша Маричић (Фигаро).

Последњи пут у 20. веку ову популарну Моцартову оперу на сцену Народного позоришта је поставио Борислав Поповић у сценографији Александра Златовића и костимима Љиљане Орлић. На премијери која је била 22. марта 1997. дириговао је Јован Шајновић, а солисте, Оркестар и Хор су предводили Жељко Лучић у улози Грофа, Јасна Шајновић у улози Грофице, Гордана Томић као Сузана и Мика Јовановић као Фигаро.

■ Јелица Стевановић ■

родног позоришта претрпеле оштећења – укупно 36 пута, што најречитије показује да су Београђани Моцартовог „Фигара“ заволели на „прво слушање“.

Обнова „Фигарове женидбе“ са карактером премијере, којом се Позориште придружило великом јубилеју обележаваном те јесени у целој ратом захваћеној Европи – 150. годишњици Моцартове смрти – отворила је ту, прву ратну сезону, 21. септембра у згради Мањежа која је већ током лета била оспособљена за рад. Представа је режирао Рудолф Ертл, а дириговао је Немац Освалд Бухолц. Водеће роле су певали Ертл (Гроф), Нури-Хацић (Грофица), Мезетова (Сузана), Никола Цвејић Владин (Фигаро) и други. Представа је играна све време током окупације, чак 33 пута у току три сезоне.

„Фигаро“ је обновљен убрзо по ослобођењу, већ 21. марта 1946. Поставку је, у старом декору и костимима, редитељски обновио сценарист, како бисмо ми данас казали – инспирацијент Бранко Поморишац, а дириговао је поново Милошевић. Грофа је

сада тумачио Божидар Митровић, Грофицу Зденка Зикова, Сузану Анита Мезетова, а Фигара Жарко Цвејић.

Десет година касније, поводом прославе 200. годишњице Моцартовог рођења, 7. априла 1956. можемо рећи да је „Фигарова женидба“ имала своју другу праву премијеру, јер режију потписује Софија-Соја Јовановић. Певан је превод Станислава Биничког, дириговао је Оскар Данон, сценограф је био Миомир Денић, док костиме поново потписује Милица Бабић. Иако и у овој поставци постоје балетске нумере, кореограф се на плакату не помиње. Разуме се, у главним ролама су поново прва имена наше оперске сцене – Станоје Јанковић као Гроф, Бахрија (сада Нури Куралт) као Грофица, Софија Јанковић као Сузана и Мирослав Чангаловић као Фигаро, али ни остали солисти нису мање познати уметници. Почетком сезоне 1964/65. представа је, овог пута под музичким вођством Борислава Пашћана, обновљена 24. октобра. Уз Фигара

IN MEMORIAM

Милијана Нешковић (1954–2010)

где остаје све до одласка у пензију, 2001. године.

На сцени Народного позоришта играле су његове драме „Пророк“, „Пелиново“, „Огњиште“ и „Вожд Карађорђе и Кнез Милош“, те драматизација „Косовске хронике“ Р. Ђурђевића. Поред ових, и комади „Тимочка буна“ и „Годо је дошао по своје“, играни су и у другим театрима у Београду, Подгорици, Зеници, Крагујевцу, Приштини, Зајечару, Зрењанину, Суботици, Новом Саду, Мостару, Скопљу, Загребу... Објављени су му романи „Колџевка“, „Костанићи“, „Провали-

је“, „Преступна година“, „Господ над војскама“, прича „Закопано и откопано“, те његова „Изабрана дјела“. Превођен је на француски, руски, словачки, македонски, енглески, румунски и италијански језик. Аутор је и сценарија за филм „Јована Лукина“.

За роман „Љетопис вјечности“ овенчан је Наградом „Бора Станковић“, а почетком ове године добио је Повељу за животно дело Удружења књижевника Србије.

Ј. Стевановић

Наша Милијана је рођена 13. Октобра 1954, у засеоку Пањак на Мокрој Гори. У Народном позоришту је била запослена на месту хигијеничарке, од јуна 1989. Иако је свакога дана на посао путовала из Панчева и иако је, као сви ми, сигурно имала мноштво проблема, њена весела нарав јој је лице увек зарила срдачним осмехом. Остаће нам у сећању као добар човек, сарадник и пријатељ.

Колегинице

ПОКЛОНИ МУЗЕЈУ

Стигли су и први поклони Музеју Народного позоришта који је у оснивању, од рођака и наследника наших колега. Госпођа Прибаковић, рођака Даре и Раше Плаовића, уступила је део личних предмета нашег великог глумца, међу којима су табакера, стони и цепни упаљач, колајне Коларчевог универзитета и Српског народног позоришта, новчаник, огњило, фотографије... Супруг Невенке Урбанове, Димитрије Марић, поклатио је бронзану бисту ове

драмске уметнице, рад вајара Душана Јовановића Ђукина, и њен портрет аутора Јована Бијелића. Супруга сценографа Миомира Денића, Гордана Ђорђевић Денић, уступила је део документације и радног материјала тог признатог уметника, међу којима су макета позорнице, фотографије, програми и плакати представа за које је Денић креирао сценографије...

Р. П. Н.

ДРАМА НА БИТЕФ-у

Популарна представа Дrame Националног театра, Еурипидове „Бахантике“, са великим успехом је учествовала у оквиру Главног програма 44. Београдског интернационалног театарског фестивала (БИТЕФ), који је одржан од 15. до 25. септембра. Да подсетимо, представу је режирао гост из Шведске Стафан Валдемар Холм. Премијера је изведена почетком године, 19. фебруара, а улоге тумаче Ненад Стојменовић (Дионис), Марко Николић (Тиресија), Танасије Узуновић (Кадмо), Игор Ђорђевић (Пентеј), Слободан Бештић (Гласник), Радмила Живковић (Агава), Стегла Ђетковић (Алфа), Нела Михаиловић (Бета), Јелена Хелц (Гама) и Даниела Кузмановић (Делта).

М. Б.

КОНЦЕРТ БРАНИСЛАВА КОСАНИЋА У ПАРИЗУ

Солиста Оперe Народного позоришта, Бранислав Косанић, 18. јуна је, са великим успехом, одржао солистички концерт у париском Културном центру Србије, у оквиру манифестације „Дани Србије у Паризу“, под покровитељством Министарства за дијаспору наше земље. На програму су биле чувене баритонске арије из Моцартових и Вердијевих опера као и соло песме Перголезија, Белинија, Капуе, Фалва... које је извео уз клавируску пратњу Кристофа Анрија. Дан пре тога, на отварању ове манифестације, Бранислав Косанић се представио париској публици и у оквиру концерта у резиденцији амбасадора Србије у Паризу.

Р. П. Н.

Међународна сарадња Народног позоришта (1909–1924)

Бранислав Нушић је био управник Народног позоришта од јула 1900. до јануара 1902. и за то кратко време је успоставио сарадњу међу јужнословенским (или, како се већ тада говорило, југословенским) и другим словенским театрима. Путовао је у Хрватску, Пољску,

Чешку и Русију, што је довело до гостовања истакнутих страних глумаца: кнеза Александра Ивановича Сумбатовога-Јужина, члана Императорских позоришта у Москви, касније почасног редитеља Народног позоришта, првакиња Чешког народног позоришта из Прага Марије Хоржиц Лаудове и Хане Квапилове, првака Хрватског земаљског казалишта из Загреба Ирме Полак, Љерке Шрам, Мише и Миле Димитријевић, члана Српског народног позоришта из Новог Сада Пере Добриновића, те низа оперских солиста и инструменталиста из разних земаља.

Грол још 1908. годину дана пре преузимања управничке функције, као стални рецензент Српског књижевног гласника, у огледу „Београдско и Загребачко позориште“ разматра разлоге који упућују ове театре на плоднију међусобну сарадњу и размену не само оригиналних драмских текстова и превода, већ и уметника: „Независно од свих курсева политике и чак ма од каквих политичко-националних идеја, које ми овог пута такође искључујемо: на основи својих особених, чисто уметнич-

Кнез Јужин као Ричард III

ких и професионалних интереса, два позоришта имала би разлога и потребе да одржавају што тешње међусобне везе. Позната је ствар да ни једна установа, у овако малој средини као што је и ова у Београду и она у Загребу, нема усло-

ва за неко више и јаче развијање... Та скученост средине скоро исто толико притискује и смета напретку мале позорнице колико њене материјалне недаће. Јер, чак с потпуно обезбеђеним материјалним условима, у малом позоришту, у коме публика десетинама година без промене и одмора непрекидно слуша и гледа исте глумце, и глумци играју увек пред скоро непромењеним амфитеатром увек истих физиономија и лампи, не може бити довољно подстрек већим амбицијама и трајнијем полету (...) За отимање из апатије која данас изгледа влада обема кућама, за разбијање свих клишеа који годинама укоче сваку нову и смелију уметничку индивидуалност, за живљи и слободнији подстрек младим талентима, за буђење што ширег и живљег интересовања публике за позориште уопште, а нарочито за драму на матерњем језику пред инвазијом оперете и орфеума, за популарисање домаће драме у којој су глумци и у Загребу и у Београду дали својих оригиналних уметничких творевина, оних које српска и хрватска публика може чути и видети само од својих глумца: укратко, за ширење хоризонта српској и хрватској уметности, за подстрек глумачкој уметности и за развијање интересовања у публици – од велике је користи што чешће јављање глумаца с једне позорнице на другој“. Исте, 1908. године, Грол поздравља размену гостовања – Нине Вавре у Београду и Добрице Милутиновића у Загребу.

Кад је постао управник Грол, уз Нушићеву помоћ, најпре организује прво инострано гостовање Народног позоришта: глумачки ансамбл од 25. до 27. октобра 1909. игра шест представа у Скопљу, тада под турском управом, а при повратку се задржава један дан у Лесковцу. Неколико дана касније, 5. новембра, одржава се „четрдесетогодишњица дома Народног позоришта“. Како бележи „Позоришни годишњак“ за ту сезону, прослави су, поред осталих, присуствовали и неки чланови Позоришта из времена оснивања – тумачи улога у представи којом је зграда била отворена, као и изасланици југословенских позоришта из Загреба, Софије, Новог Сада.

(наставиће се)

Нушић је у току свог кратког управљања Народним позориштем покренуо значајну међународну позоришну сарадњу. Уз његову свесрону помоћ, Грол наставља том прокрченом стазом, развија и обогаћује сарадњу новим облицима, продубљује зближавања чешћим међусобним посетама, разменом појединаца и ансамбала између театара истог језичког идиома (Загреб, Осигек, Нови Сад, Цетиње, Београд).

Милорад Мишковић, принц игре

Милорад Мишковић, рођен 1928. године у Ваљеву, започео је свој уметнички пут у децјем, Родином позоришту, које је основала и водила Гита Предић-Нушић. Убрзо се заинтересовао за балет и постао ученик Студија Нине Кирсанове, да би 1946. године постао члан београдског Балета. Приликом гостовања овог ансамбла у Паризу одлучио је да каријеру настави у иностранству. Упорношћу, вредноћом, а пре свега талентом, Милорад је успео да у свету балета заузме веома истакнуто место. Био је најпре солиста у трупима де Базила и де Кијеваса, затим је наступао у ансамблу Ролана Петитја, а 1956. године је основао сопствену трупу, која се доцније спојила са ансамблом Жанин Шара и остварила запажена гостовања у Европи и обе Америке.

Мишковићев веома успешан рад са Морисом Бежаром крунисан је интерпретацијом Прометеја у истоименом балету, што му је донело и највећи број награда. За „Двобој“ де Банфилда, у којем је 1950. године играо са Колет Мар-

шан у кореографији Вилијама Долара, добио је награду као најбољи играч света.

О свом веома обимном и разноврсном играчком опусу, изјавио је једном приликом: „... Волео сам Алберта, Ромеа, Орфеја, Хамлета, Хуана од Царисе, Отела... Ипак, једна од најдражих улога ми је Фаун у Дебисијевом ‘Прелиду за поподне једног фауна’. Тај

Мишковић сматра да кореографи морају ићи до краја у изражавању свакодневних физичких и духовних проблема јединке а када тај циљ постигну или му се приближе, добиће више од динамичне апстракције и игру ће вредновати по духовној и инспиративној суштини.

поетско-музичко-кореографски контекст сматрам за свој уметнички животни кредо. А што се тиче критичара, они су ме прогласили принцем игре“.

Игру у дуету Мишковић сматра једном врстом љубави, али разумне љубави. Био је изврстан партнер многим чувеним светским балеринама – Алицији Марковој, Зизи Жанмер, Ивет Шовире, Карли Фрачи, Розели Хајтауер, чак и Маргот Фонтејн, а од наших истакнутих балерина – Душанки Сифниос, Јованки Бје-гојевић, Весни Буторац, Вишњи Ђорђевић.

Од 1966. године Мишковић гостује у Југославији, односно Србији. У Београду је играо у „Ромеу и Јулији“, „Жизели“, а у „Хуану од Царисе“ у поставци Димитрија Парлића је гестом, покретом, сливеним играчким реченицама пружио читаву лепезу различитих расположења балетског великог заводника – од надмених, хвалисавих, гиздавих, преко истанчано лирских, до најинтимнијих, дубоко трагичних и потресних.

У Атељеу 212 Мишковић је приредио глумачко-играчко-музички реситал, који је назвао „Лицем у лице“, у којем је покушао да прикаже борбу са самим собом и својим остварењима и да у томе испољи исконске импулсе Балкана и предака. Свој мото – „Скинућу

небо да се њиме огрнем“, остварио је са вршним познавањем позоришног извођаштва.

За балетску сцену Народног позоришта је кореографисао камерни балет „Сид“, на музику Маснеа (1971), а у Загребу велики сценски спектакл „Расправа о истини“, симфонијско-кореографски трактат за који је музику написао Стјепан Шулек (1977). Београдске музичке свечаности, дванаесте по реду, отпочеле су 1980. заиста монументалном свечаношћу у Сава центру, где је, поводом одржавања Генералне конференције UNESCO-а у Београду, изведено ам-

бициозно домаће дело „Корак“, композитора Зорана Христића, у режији и кореографији Милорада Мишковића. Инспирисани стиховима Бранка Милковића, аутори су покушали да тонски и визуелно уобличи занимљиву идеју о спајању националног и универзалног у сценско-музичким догађањима, у којима „одзвања далека прошлост, огледа се садашњост и открива будућност“.

Милорад Мишковић је дуго био активни, а данас је почасни председник Савета за игру UNESCO-а. Основао је свој Фонд за стручно усавршавање младих уметника из наше земље у области игре, кореографије и педагогије.

(наставиће се)

Милорад Мишковић у „Жизели“

